

διδασκαλίας τὰς φαινόμενας εἰς τὴν τετραβόβλον τοῦ Ἰησοῦ μας ἱερὰν παρακαταθήκην, ἣ ἠέλησαν ἀπ' ἐκιντίας νὰ ἐξαχρειώσωσι τοὺς Ναζωρίτας διὰ νὰ τοὺς διοικῶσι κατὰ τὰς ὁρέξεις των; Τὴν συζήτησιν ταύτην ἀριέμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ περιοριζόμεθα νὰ καταδείξωμεν τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀνατροφῆς, ἀρχόμεμενοι ἀπὸ τὴν οἶαν ἐδιδόν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, διὰ νὰ φωτίσωμεν τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Κυβέρνησιν του καὶ δώσωμεν αἰτίαν ἵνα βέλτεροι ἡμῶν καὶ νοημονέστεροι καταδείξουν εὐκρινέστερον τὴν σχολιὰν ὁδὸν ἐν ἣ βαδίζομεν, καὶ τὸν εὐκοπώτερον τρόπον, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ ἐξομαλύνωμεν αὐτὴν καὶ ἰσοπεδώσωμεν, διὰ νὰ φθάσωμεν ὡς ὁ Κέβης διεστήμανε ταχύτερον καὶ ἀναπτυκτικώτερον εἰς τὴν ἀληθῆ κατοικίαν μας, θέλομεν δὲ θεωρήσει τὰς πολιτείας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὑπὸ δύο ἐπόψεις, δηλαδὴ ὅπως ἐπερυσώθησαν διὰ τῆς φροντίδος τῆς χρηστῆς ἀνατροφῆς καὶ ὅπως ἐμνηδένισθησαν διὰ τῆς ἀφροντισίας καὶ ἀμελείας αὐτῆς.

## Ο ΤΑΦΟΣ

ΤΟΥ Γ. ΠΟΒΛΙΚΙΟΥ ΒΙΒΟΥΛΟΥ.

Κατὰ τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν, ἥτις ὑπάρχει ἐπὶ τούτου τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐπιτυμβίου, ὁ τόπος, ἐνθα αὐτὸ κεῖται, ἐδωρήθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῷ Γ. Ποβλικίῳ Βιβούλῳ, Ἀστυνόμῳ τοῦ δήμου, χάριν τῶν ἑαυτοῦ ἀρετῶν.

C. POBLICIO L. F. BIBULO. AED. PL. HONORIS

VIRTUTISQUE. CAUSSA SENATUS

CONSULTO. POPULIQUE. JUSSU. LOCUS.

MONUMENTO. QUO. IPSE. POSTERIQUE.

EIUS INFERRENTUR. PUBLICE. DATUS. EST.

Ἦτοι

Τῷ Γ. Ποβλικίῳ Α. Φ. Βιβούλῳ Ἀστυνόμῳ τοῦ δήμου, τιμῆς καὶ ἀρετῆς ἕνεκα, κατὰ τὸ δόγμα τῆς Βουλῆς καὶ τὴν διαταγὴν τοῦ δήμου, δίδεται δημοσίως ὁ τόπος διὰ τὸ μνημα, ὅπως ἐν αὐτῷ αὐτὸς καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἐνταφιάζωνται.

Ὁ τάφος οὗτος, ὁμοῦ καὶ ὁ ὀλίγον μακρὰν αὐτοῦ κεῖμενος, ὅστις ἀνήκει τῇ οἰκογενείᾳ Κλαυδία, ἦσαν ἔξω τῶν τειχῶν τοῦ Σερούτου Τουλλίου· ἀλλ' ἐπειτα περιεκλείσθησαν ἐντὸς αὐτῶν, ἐπεκταθέντων ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Αὐρηλιανοῦ.

Τοῦτο τὸ μνημα, τὰ τῶν Σκηπτιῶνων, τοῦ Γαίου Κεστίου, τῆς Κεκιλίας Μετέλλας, καὶ τῆς οἰκογενείας Σερουίλλας, ἐπειδὴ καὶ τὰ πέντε φέρουσιν ἐπιγραφάς, καὶ ἀρκούντως διατηροῦνται, πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς τὰ μᾶλλον ἀξιόλογα ἐπιτάφια. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συνίσταται ἐκ τῶν

νώδους λίθου, καὶ κοσμεῖται διὰ τεσσάρων ὀρθοστατῶν, ὑποστηρίζοντων ὠραῖον θριγκόν. Ὅλα δὲ ἴδιον ἔχουσι τοῦτο, ὅτι ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὰ ἄνω ἱλαττοῦντο ὡς κίονες.

Ἐντεῦθεν καταβαίνων τις εἰς τὴν ἐπὶ τ' ἀριστερὰ ὁδὸν ἀπαντᾷ τὴν λεγομένην τῶν ἐλῶν (Papiani) συνοικίαν, διότι ἡ θεῖσις αὕτη, ἥτις ἐλέγετο αἱ Καρίναι, ἦν πρότερον ὀλίγον χαμηλὴ καὶ λιμνώδης, ἀλλ' ἐπειτα ἀπεξηράνθη καὶ ἀνυψώθη τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Καρδινάλιου Βονέλλη τοῦ ἐπνομασθέντος Ἀλεξανδρινοῦ. Δι' αὐτοῦ ἠνοίχθη καὶ ἡ ὁδὸς ἣ φέρουσα μέχρι τῆς Βασιλικῆς τοῦ Κωνσταντίνου, κοινῶς λεγομένης, ὁ Ναὸς τῆς Εἰρήνης, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Ἀλεξανδρινὴ ὁδός.

Κατὰ τὸ ὅπισθεν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀγ. Λουκά μέρος ταύτης τῆς ὁδοῦ εὕρισκετο τοῦ Αὐγούστου ὁ Φόρος, ὅστις ἐλέγετο αἱ Φόροι τοῦ Ἄρεος ἐκ τοῦ περιήμου ναοῦ, τοῦ εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἐγεγνηέντος ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου. Αὐτὸς ὡς κοδόμησε τὸν φόρον τοῦτον πρὸς πλείω ἀνέσιν τοῦ πολυπληθοῦς λαοῦ, εἰς ὃν ὁ Ρωμαῖος Φόρος δὲν ἐπῆρκει. Δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ ὁ Ἰούλιος Καίσαρ ἔκτισε τὸν ἑαυτοῦ Φόρον ὀλίγον ἀνωτέρω, πρὸς τὸ ὅπισθεν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ τε ἀγ. Ἀδριανοῦ καὶ τοῦ ἀγ. Λαυρεντίου ἐν Μιράνδᾳ. Οὗτοι οἱ Φόροι, ἀμέσως παρακείμενοι τῷ Ρωμαίῳ, ἠδύναντο καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ νὰ θεωρῶνται ὡς εἰς Φόρος. Ἀπὸ τοῦδε ὁδοπορῶν τις ἐν τῇ Ἀλεξανδρινῇ ὁδῷ εὕρισκε ἀριστερόθεν τὰ λείψανα τοῦ ὑποτιθεμένου Ναοῦ τῆς Παλλάδος.

Ὁ Δομιτιανὸς ἐπεχείρησε κατὰ τὸν Σουητῶνιον, τὴν οἰκοδομὴν φόρου πλησίον ἐκείνου τοῦ Καίσαρος· καὶ ἐπειδὴ ἀφιέρωσεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀρωγὴν αὐτοῦ θεότητα τὴν Παλλάδα, ἐκλήθη Παλλάδιος. Πλὴν ὁ φόρος οὗτος περατωθεὶς ὑπὸ τοῦ Νέρβα μετωνομάσθη Παροδίτης (transitorius) ὡς κατωτέρω ῥηθήσεται. Οἱ ἀρχαιολόγοι παρατηρήσαντες μορφὴν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἄλλα ἐπὶ τοῦ διαζώματος τούτων τῶν λειψάνων ἀντικείμενα, σχετικὰ τῇ Παλλάδι, ἐκήρυξαν αὐτὰ Ναὸν τῆς Παλλάδος, μὴ σκεφθέντες ἂν ἡ οἰκοδόμησις αὐτῶν ἠδύναντο ἔχειν ὁμοιότητα πρὸς τὴν κατασκευὴν ναοῦ ὡς τοῦτο ἀληθῶς ἀποδεικνύεται, οὐδενὸς σημείου σηκοῦ εὕρισκομένου. Τὸ κατ' ἐμὲ ἠδυνάμην μετὰ πλείονος πιθανότητος πιστεῦσαι ὅτι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος δύο κίονες εἰσὶ λείψανα ἐσωτερικοῦ κοσμήματος τοῦ αὐτοῦ Φόρου τοῦ Δομιτιανοῦ, καὶ ὅτι μεταξὺ τῶν δύο κιόνων ἦσαν τὰ ἐργαστήρια· ἡ δὲ μορφή τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ τὰ εἰς αὐτὴν ἀναφερόμενα ἀνάγλυφα, ἅτινα θεωροῦνται ἐπὶ τῆς ζωοφόρου, οὐδὲν μαρτυροῦσιν ὄντος τοῦ Φόρου ὅλου ἀφιερωμένου ὡς ἐβρέθη εἰς τὴν Παλλάδα.

Ὅπως ὁμοῦ καὶ ἂν ᾗ, δηλοῦται ὅτι τὰ λείψανα ταῦτα εἰσὶ τῆς καλητέρας ἐργασίας, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς καθαροτέρας φιλοκαλίας. Αὐτὰ πρὸ τινων ἐτῶν ἦσαν πλέον ἢ ἡμίχλωστα· οἱ δὲ ὑπάρχοντες ἐν αὐτοῖς δύο κίονες εἰσὶ ῥαβδωτοὶ, κορινθίον

ρυθμοῦ, περιφέρειας 14 πηλαμῶν, καὶ ὕψους 42. Ἡ στεφάνη εἶτε ὁ θριγκὸς, ὃν οὗτοι ὑποστηρίζουσι, γέμει λίαν ἀπὸ κοσμημάτων καλλίστης ἐργασίας· ὡσαύτως καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ζωοφόρου ἀνάγλυφα εἰκονίζοντα τὰς τέχνας τῆς Ἀθηνᾶς, εἰσὶν ἀρίστης συνθέσεως καὶ ἐξόχου γλυφῆς. Ἐπὶ τῆς στεφάνης κεῖται καὶ δευτέρα σειρὰ ἀττική· ἐν μέσῳ δὲ αὐτῆς εὐρίσκεται ἡ προστύποις γεγλυμμένη εἰκὼν τῆς ὁρθίας Ἀθηνᾶς. Βαδίζων τις εἰς τὴν ἐπὶ τὰ δεξιὰ τούτου τοῦ ναοῦ ὁδὸν, βλέπει μετ' ὀλίγον τὸ τόξον τῶν Ἑλῶν (de Pantani), καὶ τὰ λείψανα τοῦ Φόρου τοῦ Νέρβα.

Ὁ φόρος, ὃν ὁ Αὐτοκράτωρ Δομιτιανὸς ἐπεχείρησε, μείνας ἀτελής, ἀπεπερατώθη ὑπὸ τοῦ Νέρβα, καὶ ὠνομάσθη Παροδίτης ἐκ τῶν τόξων, δι' ὧν εἰσέρχοντο εἰς τοὺς ἄλλους φόρους, δηλονότι τοὺς τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ Τραϊανοῦ, ὧν ἐν μέσῳ αὐτὸς ἔκειτο. Ἐν τῶν εἰρημένων τόξων ἐστὶ κυρίως αὐτὸ, τὸ νῦν λεγόμενον τῶν Ἑλῶν, διὰ τὴν ἄλλοτε ἐλῶδη θέσιν, ὡς ἂν ἐδηλώθη. Αὐτὸς ὁ φόρος ἠγρόνθη ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Νέρβα, καὶ οὕτως ἐκοσμήθη ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ ὥστε ὠνομάσθη καὶ φόρος τοῦ Τραϊανοῦ, ὡς καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σευήρου καλῶπιδαντος αὐτὸν μετ' ἀγαλμάτων.

Ἀναφέρεται ὅτι οὗτος ὁ Αὐτοκράτωρ ἐντὸς αὐτοῦ ἐθανάτωσε διὰ καπνοῦ ἀγύρων καὶ χλωρῶν ξύλων ἓνα τῶν παρ' αὐτῷ πλείστον ἰσχυόντων αὐλικῶν, τὸν Βετρώνιον Θούριον ὡς χειρίστον κόλακα καὶ φιλοχρήματον· ὅστις, ἵνα λαμβάνῃ δῶρα, ψευδῶς ὑπέσχετο τὰς χάριτας τοῦ ἡγεμόνος του. Τούτου οὕτω τιμωρουμένου ἐσάλπιξε συγχερόνως καὶ σκαλπικτῆς τὸ Fumo funitur, qui vendidit fumum, τοῦτ' ἐστίν, ὁ καπνὸν πωλήσας τῷ καπνῷ τιμωρεῖται.

Ὁ ἐξωτερικὸς τοῖχος τούτου τοῦ φόρου θαυμάζεται διὰ τε τὸ ὕψος καὶ τὴν σύνθεσιν αὐτοῦ, ὡς ἄλλαι ἀρχαῖαι οἰκοδομαὶ τούτου τοῦ εἴδους, ἐκ λευκοφαίων λίθων τοῦ Ἀλβανοῦ, (οἷτινες λέγονται πεπερίον (perperino) ἐκτισμένων ἄνευ ἀσβέστου διὰ ξυλίνων σφηνίσκων. Ὅτι δὲ καθιστᾷ μᾶλλον ἰδιάζοντα τὸν τοῖχον τοῦτον ἐστὶν ὅτι ἐθεμελιώθη καὶ ὑψώθη κατὰ γραμμὴν σπειροειδῆ καὶ ὅτι κατὰ τὸ τέλος ἀποτρεινόμενος ἀκολουθεῖ τὴν ἀρχαίαν ὁδόν. Παρὰ τὸ τόξον τῶν Ἑλῶν ὑπάρχει λείψανον τοῦ

Ναοῦ τοῦ Νέρβα.

Ὁ ναὸς τοῦ Νέρβα, ὁ εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἐγεγέρθει ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ, ἦν εἰς τῶν κομψοτέρων καὶ θυσιαωτέρων οἰκοδομῶν τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, τόσον διὰ τὴν ἀσίστητον αὐτοῦ μεγαλοπρέπειαν, ὅσον διὰ τε τὸ ἔξοχον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τὰ πλούσια κοσμήματα. Λείψανα αὐτοῦ τανῦν ὑπάρχουσιν· ἐν παράπλευρον μέρος τῆς στοᾶς, συνισταμένης ἐκ τριῶν πολυτελῶν κίωνων καὶ ἐνδὸς ὀρθοστάτου, οἷτινες ὑποστηρίζουσι τὸ ἐπιστύλιον· καὶ ἐν μέρος τοῦ ἐκ μεγάλων τετραγώνων λίθων φεκομημένου σηκοῦ. Οἱ μὲν κίονες εἰσὶν ἀπὸ Παρίου μαρμάρου, ῥαβδωτοὶ κατὰ τὸν κορινθίον ρυθμὸν, Εὐτέρπ. τόμ. Η'. φυλλάδ. 50

καὶ ἔχουσι τὴν μὲν περιφέρειαν 24 πηλαμῶν, τὸ δὲ ὕψος 74· τὸ δὲ ἐπιστύλιον καὶ τὸ φάνωμα τῆς στοᾶς γέμουσιν ἐκ καλλίστων κοσμημάτων.

Ἡ ὄψις τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου ναοῦ ἐβλεπε πρὸς τὸν Ῥωμαίων φόρον, τὸ δὲ ἀντικείμενον μέρος ἔκειτο ἐπὶ τοῦ τείχους αὐτοῦ.

Ὁ ναὸς οὗτος πανταχόθεν περιεστοιχεῖτο ὑπὸ κίωνων ἐκτὸς τοῦ ὀπισθίου μέρους ὃ ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ φόρου. Κατὰ πρόσωπον εἶχεν ἑξ κίονας, κατὰ δὲ τὰς πλευράς 14 καὶ εἰς τὴν ἐσχατιὰν διὰ τὸ στενὸν χωρὸν ἔφερον ὀρθοστάτην.

Ἀπέναντι τῶν εἰρημένων κίωνων ἴστατο ἡ ἐγεγέρθεισα ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ εἰς τιμὴν τοῦ Νέρβα μεγαλοπρεπὴς στοὰ, ἥ, ἄχρι τοῦ Παύλου Ε'. ἦτοι τῷ 1605, ὑπῆρχον ἑπτὰ μεγάλοι ῥαβδωτοὶ κίονες, φέροντες πολυτελεῖς ἀέτωμα, ὡς παρατηρεῖται ἐπὶ τῶν πρὸ χρόνων ἐκτυπωθεῖσων χαλκογραφίῶν· ἀλλ' αὐτὸς ὁ Ἀρχιερεὺς κατεδάφισεν αὐτὴν ἵνα μεταχειρισθῇ τὰ μάρμαρα εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς βρύσεως (α) τοῦ Ἀγ. Πέτρου τοῦ Μοντωρίου (Montorio) (6).

Ἐνταῦθα παράκειται καὶ Πύργος τις πλινθόκτιστος λεγόμενος τοῦ Κόντη. Τοῦτον τινες ὑπέθεσαν ὡς ἀρχαῖον· ἀλλ' ἐστὶ δὴλον ὅτι τῷ 1203 ἔκτισεν αὐτὸν ὁ Ἰννοκέντιος Γ'. ὅστις κατήγετο ἐκ τοῦ γένους Κόντη (Conti).

Προχωρῶν τις περὶ τέρῳ θεωρεῖ τὴν μικρὰν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου, ἥτις ἐσφαλμένως λέ-

(α) Ἡ θρύσις αὕτη ἐστὶν ἡ μεγαλητέρα τῆς Ῥώμης καὶ ἡ ἀφθονωτέρα ὕδατος, ὃ πάλαι μὲν ἐλέγετο Σαβατίνον ἐπεὶ δὴ προήρχετο ἐκ τῆς λίμνης Σάβατον, τανῦν δὲ Βρακκιανὸν ὀνομαζόμενον. Τὸ ἀφθονον τοῦτο ὕδωρ διοχετεύθη ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ πρὸς χρῆσιν τῆς ὑπερτιβερίας παροικίας.

(6) Τὸ ὄρος τοῦτο ἀρχῆθεν ὠνομάσθη Ἰανικὸν (Janiculum) ἐκ τοῦ Ἰανου βασιλέως τῶν Ἀθουρίνων κτίσαντος τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἐπ' αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ Καπιτωλίου, ὃ τότε κατόκει ὁ βασιλεὺς Κρόνος. Δὲν κατελογίζετο ἐν τοῖς ἑπτὰ λόφοις διότι μέρος αὐτοῦ περιέκλειον τὰ τείχη τῆς πόλεως. Ἰπποκᾶτω αὐτοῦ, κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Τίτου Λιβίου, ἔκειτο ὁ τάφος τοῦ Νουμᾶ Πομπηλίου ὡς ἐξήχθη ἐκ δύο λιθίνων κιβωτίων μετὰ μολυβδίνων πωμάτων, καὶ Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν, ὃ εὐρέθησεν ἐν αὐτῷ τῷ ὄρει. Τὸ μὲν ἐδηλοποιεῖ ὅτι ἐνταῦθα ἐκηδεύθη ὁ Νουμᾶς Πομπήλιος, ὅστις ἐτελεύτησε 535 ἔτη πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης· ἀλλ' ὥστε ὅτι αὐτὸς οὐτε τέφραν περιέλαμβαν· τὸ δὲ ἄλλο ὅτι περιεῖχε τὰ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Νουμᾶ συντεθέντα βιβλία, ἃ περ καὶ ἀληθῶς εὐρέθησαν. Ἦσαν ἑπτὰ εἰς Λατινικὸν καὶ ἄλλα τόσα εἰς Ἑλληνικὸν ἰδίωμα, ὅλα γεγραμμένα ἐπὶ αἰγυπτίου παπύρου.

Τὸ ὄρος τοῦτο περιέχον κιτρίνην ἄμμον ἔσχε τὸ ὄνομα Mons aureus ἦτοι χρυσοῦν ὄρος· ὅθεν σήμερον παρεφθαρμένως λέγεται (Montorio) Μοντωρίον.

γεται εἰς Πορτόγαλλον (in Portogallo) ἐπειδὴ ἀρχαίως ὁ τόπος οὗτος ὠνομάζετο ad Busta Gallica, ἤτοι εἰς τὰς Γαλλικὰς πυράς, ἐκ τοῦ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκαύθησαν τὰ σώματα τῶν ἐν τῷ Φόρῳ ὑπὸ τοῦ Φουρίου Καμίλλου φονευθέντων Σεννῶνων Γάλλων. Ἐν ταύτῃ τῇ περιοχῇ ὑπῆρχον αἱ Καρῖναι, περίφημος συνοικία τῆς Ρώμης ἐνθα ἦσαν ὁ οἶκος τοῦ Πομπηίου ἡ Κυπρία ὁδὸς καὶ ἡ ὀνομασθεῖσα μιὰρά· διότι δι' αὐτῆς ἡ Τουλλία, σύμβια τοῦ Ταρκυνίου τοῦ ὑπερφάνου, ὄχουμένη ἐφ' ἀμάξης διέβη ἄνωθεν τοῦ πτώματος τοῦ πατρὸς αὐτῆς Σερούτου Τουλλίου, ὡς ἀναφέρει ὁ Λίβιος.

Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ  
Σ. Μ. ΣΑΛΟΥΜΙΔΗΣ.

## ΟΚΤΑΥΝΕΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑ.

Ἡ

### ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΖΑΝΙΕΛΛΟΥ.

( Συνέχεια ὅρα φυλ. 49 ).

—ο—

#### Γ'. Ἱστορία ἀρχαία καὶ νέα.

Ἐξωκείλας εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὁ Μαζανιέλλος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὀπισθοδρομήσῃ· ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς διανοήθη καὶν τὸ τοιοῦτο, ἀλλὰ μακρὰν τοῦ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν χεῖμαρρον, ἀπ' ἐναντίας τὸν παρέσυρε κατόπιν αὐτοῦ, μέχρι τῶν ἀνακτόρων τοῦ ἀντιβασιλέως. Ἐκεῖ δὲ ἐλκυόμενος ἐκ τῶν κραυγῶν τοῦ ὄχλου ὁ δοῦξ τοῦ Ἄρκου ἐξέρχεται εἰς τὸν ἐξώστην μετὰ τῶν ἐπιτελῶν του· ἀλλὰ αἱ μανιωδέστεραι καὶ αἰσχροτέραι ὕβρεις καταπνίγουσι τὴν φωνὴν αὐτοῦ θελήσαντος νὰ λαλήσῃ, κινήματα δὲ ἀπειλητικὰ ἀναγκάζουσιν αὐτὸν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, διεγείρας οὕτω τοὺς χλευασμοὺς καὶ τοὺς γέλωτας τῶν ὑβριστῶν.

Ἀντίκρουσις ἄμεσος καὶ ταχεῖα τῶν ἐπαναστατῶν διέλυνον ἴσως τὴν ἀκέφαλον στάσιν ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τῆς, καὶ τοῦτο οἱ ἀληθεῖς τοῦ ἀντιβασιλέως φίλοι τὸν συνεβούλευσαν. Ἀλλ' ἀντὶ πάσης ἀποκρίσεως αὐτὸς ἀνυψοῖ τοὺς ὤμους καὶ λέγει, κωμωδίαν θέλουσιν οἱ ἀστέιοι νὰ παραστήσουν· ἀφήσατέ τους νὰ εὐχαριστηθοῦν.

Ἐξησθενημένος ἐκ τῆς ἡλικίας, ἐκλελυμένος καὶ κεκμηκὼς ἐκ τῆς πολυσαρκίας, ὁ δοῦξ δὲν ἐπεθύμει παρὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ δὲν ἐπίστευεν εἰμὶ τοὺς συμβουλευόντας αὐτήν. Πᾶσαν δὲ τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ εἶχον ἐξαντλήσει αἱ προσπάθειαι αἱ κατέβαλλε πρὸς ἀπομάκρυνσιν τῆς θυγατρὸς του. Ὁ Μαζανιέλλος λοιπὸν ἢ μᾶλλον ὁ Γενεσίβινος καὶ ὁ Σιατιλὸν ἔλαβον εὐκαιρίαν νὰ συστήσωσι καὶ διοργανίσωσι τὰ ἄτακτα αὐτῶν τάγματα. Παρερχόμενος κατὰ τὴν ἐσπέραν πρὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Καρμηλίου, ὁ ἀλιεὺς ἀπαντᾷ δύο ἄνδρας συνομιλοῦντας ἐν τῇ σκιά.

— Τί ἀξιοῖς ἄρα νὰ πράξῃς; τὸν ἠρώτησαν οὗτοι μεθ' ὑψηλοφροσύνης.

— Νὰ θέσω τὴν κεφαλὴν μου εἰς τὴν ἀγχόνην ἢ νὰ παρέξω τὴν σφύονιαν εἰς τὸν λαόν, ἀπεκρίθη ζωνρῶς ὁ Μαζανιέλλος.

— Ἀξιόλογον ὑποκείμενον διὰ νὰ τακτοποιῇ τὰς ὑποθέσεις τῆς Νεαπόλεως, ὑπέλαβον γελῶντες οἱ ἄγνωστοι.

Ἀλλ' ὁ νεανίας διὰ σφοδρότητος ἀπροσδοκήτου, — Ἐὰν εὗρισκον εἶπε, τρεῖς μόνον ἢ τέσσαρας τὴν αὐτὴν μετ' ἐμοῦ ἔχοντας γενναιότητα καὶ θελοντας ἐλκρινῶς νὰ μὲ βοηθήσωσιν, ἐβλέπετε τί δύναμαι νὰ πράξω πρὸς ὠφέλειαν τοῦ λαοῦ.

Ἐλάλει ὁ δυστυχὴς μετ' ἐλκρινείας καὶ ἡ εὐγλωττία του ἦτον ἀκαταμάχητος. Οἱ λόγοι του μαγεύουσι τοὺς δύο ἄνδρας ἀπροσδοκῆτως καὶ καθιστῶσιν αὐτοὺς λειτουργοὺς πιστοτάτους ἐκείνου ὃν πρὸ στιγμῆς ἐχλεύαζον. Δραστηριωτέρους ἐπικούρους, ὁ Μαζανιέλλος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλπίσῃ· διότι οἱ δύο οὗτοι τυχοδιώκται ἱκανοὶ νὰ ἀναστατώσωσιν ἐκ θεμελίων τὴν Νεάπολιν, ἦσαν ὁ Δομίνικος Περόνης, ὁ περιβόητος λαθρέμπορος, καὶ ὁ Ἰωσήφ Πάλουμπος οὗχ ἥττον διάσημος λήσταρχος. Οὕτω τὴν ἐπιούσαν ὁ ταπεινὸς ἀλιεὺς ἦτον πάσης τῆς πόλεως κύριος, καὶ εἶχεν εὐπειθέστατον εἰς τὰς διαταγὰς του στρατὸν διοργανισμένον μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν βαθμολογικῶν αὐτοῦ εἰς τάγματα διαιρέσεων.

Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν κυριεύσας τὸν Πύργον τοῦ Καρμηλίου διακηρύττει κατὰ τὴν πόλιν γενικὴν καὶ δικαίαν τὴν ἐπανάστασιν. Ἐπειτα δὲ βλέπων ὀλόκληρον τὸν λαὸν συνθλιβόμενον περὶ αὐτὸν ἐν τῇ ἀπεράντῳ πλατείᾳ τῆς ἐφορίας, πυρπολεῖ τὰ γραφεῖα τῆς διοικήσεως μετὰ τῶν ἐπίπλων καὶ τῶν ἐγγράφων αὐτῶν, διανέμει εἰς τοὺς στρατιώτας τοῦ τὰ χρήματα πάντων τῶν ταγμάτων, καὶ ἀναβάς ἐπὶ λευκοῦ λίθου ὡς ἐπὶ βήματος ἀπευθύνει πρὸς τὸν λαὸν διὰ φωνῆς εὐγνώστου καὶ ἡχηρᾶς ὁμιλίαν ἐνθουσιάσασαν πάσας τὰς ψυχὰς καὶ ἐξέψασαν πάντα τὰ πνεύματα. — Τὸν Θεὸν καὶ τὴν Παρθένον τοῦ Καρμηλίου, ἀνακραεῖ, ἔχομεν μάρτυρας τῶν παθημάτων καὶ τῶν τυραννιῶν μας, καὶ αὐτῶν ἐπικαλούμεθα τὴν ἀντίληψιν, ἥδη ὅτε ἐπέστη ἡ ὥρα τῆς ἐκδικήσεως. Θάνατος λοιπὸν κατὰ τῶν τυράννων, καὶ τῶν ἀπηνῶν ἡμῶν κυβερνητῶν. Ἐπειτα δὲ τείνας τὴν χεῖρα πρὸς τὴν συνοικίαν τῶν Ἰσπανῶν, εἰς τὰ ἀνάκτορα! ἐκραύγασε καὶ ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ βήματος.

Μυρίαί φωναὶ ἀπεκρίθησαν εἰς τὴν φωνὴν του καὶ τὰ τάγματα τῶν στασιαστῶν ὥρμησαν πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ δουκὸς Ἄρκου.

Ἀφοῦ διεισέεισε κατὰ τὴν πόλιν στρατιώτας τινάς, ἄνευ διατυχῆς νὰ πράξουν τι καὶ ἄνευ πολεμοφοδίων, ὁ ἀντιβασιλεὺς βραδέως ἐνόησεν ὅτι ἡ κίνησις ἠδύνοτο νὰ γίνῃ καὶ ἐπανάστασις· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀντὶ νὰ διπλάσιαι τὴν φρουράν